

Slutrapport

Vindkraft Öst Etapp III

Diarienummer: 2015-002365

Projektnummer: 3633-3

Företag/organisation Energikontoret i Mälardalen AB	Organisationsnummer 556134 - 8698
Postadress Kungsgatan 43	Bankgiro 539-4895
Postnummer/Ort 632 20 Eskilstuna	
Projektledare (förnamn, efternamn) Emil Andersson	
Telefon 072 – 857 10 15	
E-postadress emil.andersson@energikontor.se	Webbplats www.energikontor.se

Sammanfattning

Vindkraft Östs syfte är att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja en process för en ökad etablering av ett hållbart vindbruk i Östra Mellansverige. Detta genom att driva ett samlande och samverkande regionalt nätverk för en hållbar utveckling av vindbruket i Östra Mellansverige.

Vindkraft Öst ska verka för ökad kunskap, tillväxt, och entreprenörskap inom vindbruket. Målet är mer produktion och konsumtion av vindkraft samt att arbeta för en bredare kunskapsbas i regionen.

Vindkraft Östs målgrupp är kommuner, företag, organisationer och privatpersoner som är engagerade eller intresserade av vindbrukets utveckling.

Under projekttiden har Vindkraft Östs geografiska område expanderats till att även omfatta Östra Götalands län. Detta gjordes genom att ta fram en omfattande förstudie om vindbruket i länet (linkande den som gjordes för de övriga länen i Vindkraft Öst Etapp I) samt ett större vindkraftsmöte i länet med fokus på just resultatet av förstudien. Annan verksamhet under projektet har också omfattat regionala möten, nätverksträff och stöttning av projektet ENKLAV samt en kontinuerlig stöttning vid aktörers frågor och behov.

Projektet har pågått från 2015-07-01 till 2016-10-31. (Den ursprungliga projekttiden förlängdes med 4 månader)

1. Bakgrund

Under 2013 drevs projektet Vindkraft Öst av Energikontoret i Mälardalen och Region Örebro Energikontor, syftet med detta projekt var att samla in kunskap och erfarenheter från regionala och kommunala aktörer. Från detta gjordes en regional analys av läget för vindbruket i regionen. Projektet drevs i samverkan med offentliga och privata aktörer och har arbetat aktivt för att påverka förutsättningarna för vindbruket och bidra till att sätta miljömål uppnås.

Projektet syftade till att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja och leda en process för att skapa ett samlande och samverkande regionalt nätverk för en offensiv och hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen. Med utgångspunkt i denna process och utifrån tidigare gjorda erfarenheter har projektet beskrivit en metod för hur flernivåstyrning på lokal och regional nivå kan mobiliseras och driva vindbrukets utveckling framåt. I etapp ett hölls ett antal lokala och regional möten där nyckelpersoner från respektive region deltagit och de specifika behoven och förutsättningarna har analyserats och resulterat i en regional analys av vindbruket i Mälardalen.

Denna etapp har sin grund i två tidigare etapper av projektet Vindkraft Öst, som Energikontoret i Mälardalen drevit tillsammans med Energikontoret region Örebro. Syftet med de tidigare etapperna har varit att utifrån regionala behov och förutsättningar skapa och facilitera ett samverkande regionalt nätverk för en hållbar utveckling av vindbruket i Mälardalen. Under etapp I hölls ett antal lokala och regional möten genomförts med nyckelpersoner från respektive region deltagit och de specifika behoven och förutsättningarna har analyserats och resulterat i en regionalanalys av vindbruket i Mälardalen. Utifrån denna analys har ett antal behov identifierats som låg till grund för utbildningsträffar som genomfördes under etapp II.

Under denna etapp av Vindkraft Öst har aktiviteter för att utöka det geografiska området att även omfatta Östra Götalands län genomförts. Detta på grund av de många samarbetsmöjligheterna som finns av att Vindkraft Öst omfattar Östra Mellansverige (enligt terminologin i NUTS-II områdena). I Östra Götaland finns det vindkraft i de östra delarna av länet medan i de västra finns utmaningar som liknar de i de övriga länen som omfattas i Vindkraft Öst. Detta innebär att det finns viktiga erfarenheter att föra in till nätverket samt utmaningar som nätverket kan bistå med erfarenhet kring.

Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Energikontoret i Mälardalen, Energikontoret Region Örebro län och Energikontoret Östra Götaland.

Projektet har finansierats från Energimyndigheten genom Nätverket för Vindbruk med 350 000 kr, med en finansieringsgrad av 50 % enligt beslut, total omsättning enligt beslut var 702 000 kr. En fullständig redovisning av ekonomin sker i den ekonomiska slutredovisningen.

2. Verksamhetsbeskrivning/projektbeskrivning och uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp

3.1 Syfte

Projektets syfte är att utifrån regionala behov och förutsättningar stödja och leda en process som samlar ett regionalt nätverk, som genom samverkan skapar och bidrar till förbättrade förutsättningar för utbyggnad av det hållbara vindbruket i regionen. Vi definierar hållbart vindbruk som lokalt och socialt accepterat, ekonomiskt bärkraftigt och miljömässigt klokt

3.2 Mål

Nedan listas målen och deras uppfyllnad presenteras i måluppfyllelsetabellen nedan.

3.2.1. Aktivitetsmål

- a) 2 st möten på lokal och regional nivå med centrala aktörer i regionen.
- b) 1 st större nätverksträff i Östra Mellansverige.
- c) 1 st regionalanalys av vindbruket i Östra Götalands län.
- d) Tidigare framtagna regionala analyser uppdateras.
- e) 1 st referensgruppsmöte.
- f) 1 st studiebesök.

3.2.2. Beteendemål

- g) Geografisk utökning av Vindkraft Öst.
- h) Fortsatt facilitering av Vindkraft Öst.
- i) Vindkraft Östs verksamhet bidrar till att få regionala aktörer att starta en process för etablering av ett hållbart vindbruk.

3.2.3 Effektmål

- j) Effektmålen för projektet är de regionalt nedbrutna målen av den nationella planeringsramen för vindkraft till 2020.

Måluppfyllelseetabell			
	Aktivitetsmål	Status	Kommentar
a)	2 st möten på lokal och regional nivå med centrala aktörer i regionen.	Genomfört	Projektledningen har träffat centrala aktörer på lokal och regional nivå vid flera tillfällen. Både vid egenarrangerade möten och vid andra möten har vindkraftsfrågan lyfts fram där det passat
b)	1 st större nätverksträff i Östra Mellansverige.	Genomfört	Nätverksträffen genomfördes 2016-05-31, totalt deltog 25 personer
c)	1 st regionalanalys av vindbruket i Östra Götalands län.	Genomfört	Se bifogad förstudie av vindbruket i Östra Götalands län
d)	Tidigare framtagna regionala analyser uppdateras.	Genomfört	Se bifogade uppdateringar av de regionala analyserna
e)	1 st referensgruppsmöte.	Genomfört	Ett inledande referensgruppsmöte genomfördes på telefon i inledningen av projektet
f)	1 st studiebesök.		Efter kommunikation med deltagare och intern diskussion i projektledningsgruppen togs ett beslut om att ersätta studiebesöket och istället utöka den tänkta avslutande workshopen i förstudien till ett heldagsseminarie. Detta genomfördes och det kom 38 deltagare.
	Beteendemål		Kommentar
g)	Geografisk utökning av Vindkraft Öst		Vindkraft Östs verksamhet omfattar nu följande län: Uppsala, Västmanland, Södermanland, Örebro och Östra Götaland
h)	Fortsatt facilitering av Vindkraft Öst.		Nätverket har drivits vidare enligt angivet genomförande i beslutet
i)	Vindkraft Östs verksamhet bidrar till att få regionala aktörer att starta en process för etablering av ett hållbart vindbruk.		Vi har sett att under den senaste tiden har vindkraftsfrågan lyfts upp mer på agendan i regionen. Exempelvis i Sörmland har ansökning om en vindkraftspark lämnats in till miljöprövningsdelegationen och en aktör har hållit proaktiva samråd för att undersöka möjligheterna kring en park till havs utanför Sörmlands kust
	Effektmål		Kommentar
j)	Effektmålet för projektet är de regionalt nedbrutna målen av det nationella planeringsramen för vindkraft till 2020		Går ej att följa upp under projekttiden. Projektets insatser främjar sammantaget regionala och lokala mål inom vindbruket.

3.3 Målgrupp

Målgruppen för Vindkraft Öst är kommuner, företag, länsstyrelser, kommunförbund, regionförbund, universitet/högskolor, privatpersoner och övriga organisationer i Mälardalen. Målgruppen för denna etapp är den samma som för nätverket i stort.

Målgruppen i denna etapp av Vindkraft Öst har nåtts utifrån kontaktlistor som byggdes upp under etapp I och II, samt breda och riktade inbjudningar till de aktiviteter som har genomförts i denna etapp. Målgruppen har också nåtts genom att, där det har vart möjligt, lyfta vindkraftsfrågan vid andras och våra egna aktiviteter som har genomförts inom andra satsningar.

Under tidigare etapper har många offentliga aktörer deltagit på aktiviteter, under denna etapp har vi sett att flera privata aktörer från branschen deltagit på aktiviteterna. Detta ser vi som ett gott tecken på förankringsprocessen av nätverket gått framåt och att vi når en viktig målgrupp för den fortsatta utbyggnaden av vindbruket i regionen.

Energi- och Klimatrådgivarna har, förutom ett stort deltagande i nätverket, bidragit med att sprida information och inbjudningar internt i respektive kommun.

Viktiga nyheter i projektet har kommunicerats i respektive samarbetspartners kommunikationskanaler.

3.4 Verksamhetsbeskrivning

Etappen inleddes med ett referensgruppsmöte. På det diskuterades hur vi skulle arbeta för att uppnå projektmålen och genomföra aktiviteterna på bästa sätt samt inriktning för dem. Då detta har varit ett mindre projekt hölls referensgruppen begränsad till antalet. I referensgruppen deltog förutom projektledarna från respektive energikontor också representant från länsstyrelsen Södermanlands län, Region Örebro Län samt styrelse ledamot Från Wind4shore. Frågor och aktiviteter har bollats med referensgruppen under arbetets gång.

Fokus under det första halvåret av etappen var att utöka det geografiska området av nätverket. Detta gjordes genom att Energikontoret Östra Götaland tog fram en regionalanalys av vindbruket i länet (i form av en förstudie), liknande de som togs fram för de övriga länen under den första etappen. Den regionala analysen togs fram i djup dialog med de lokala och regionala aktörerna i länet. Energikontoren i Mälardalen och Örebro har under framtagandet av förstudien stöttat Östra Götaland.

Arbetet med förstudien skulle ha avslutats med en mindre workshop, istället arrangerades det ett heldagsseminarie då intresset för frågan visat sig stort i regionen. Detta heldagsseminarie ersatte studiebesöket under denna etapp. På seminariet deltog 38 personer som representerade allt från kommuner, länsstyrelse, exploatörer, markägare, regeringen och försvaret. Förutom inspirations- och informationsföreläsningar under seminariet presenterades och diskuterades förstudien samt Vindkraft Östs roll för vindkraften i Östra Götalands län.

De regionala analyserna som togs fram för de övriga länen under tidigare etapper uppdaterades i dialog med lokala aktörer samt informationsinhämtning från lokala, regionala och nationella myndigheter och samarbetsorganisationer.

Vindkraft Öst medverkade vid invigningen och studiebesök för vindkraftverk i Ekeby vindpark i Örebro län. Vindkraftverket byggdes av Kumbro Vind, Kumla och Örebro kommuners samägda vindkraftsbolag.

Etappens verksamhet knöts ihop vid nätverksträffen, som genomfördes den 31:a maj i år. På nätverksträffen presenterades vindbruksläget i regionen, några goda regionala exempel togs upp, Energimyndigheten presenterade deras nya strategi för kommande satsningar för vindkraftsarbetet samt exploatörer med lokala projekt från regionen. På nätverksträffen deltog 25 personer.

Projekttiden förlängdes från 2016-06-25 till 2016-10-31 då nätverket var inbjudet att delta på ett temamöte för Södermanlands läns energi- och klimatråd. Som består av politiker och tjänstemän från samtliga kommuner i Södermanland, Länsstyrelsen, Landstinget, Regionförbundet, LRF, Skogsstyrelsen, Kollektivtrafikmyndigheten och Östsvenska Handelskammaren. På mötet hölls ett föredrag med tyngdpunkt på den regionala utvecklingen av vindkraften och dess lokala fördelar. Efteråt hölls även en workshop där fokus låg på hinder och möjligheter för den regionala vindkraften i Södermanlands län, samt hur vi som strategiska aktörer kan få fart på utbyggandet i länet. På mötet deltog 11 personer och ytterligare 8 personer ingår i rådet och kommer att ta del av dokumentationen från det.

Ett strategiskt beslut togs i Miljö- och klimatrådet att gå vidare med vinkraftsfrågan och samtliga deltagare ansåg att detta område ska ha ett uttalat proaktivt fokus framöver. Vindkraft Öst fick i uppdrag att tillsammans med Länsstyrelsen ta fram en plan till kommande möte för hur detta proaktiva arbete kan se ut.

3.5 Organisation

Projektledningen för detta projekt har delats mellan de tre energikontoren i regionen, huvudansvaret har legat på Energikontoret i Mälardalen. Arbetet har delats upp för respektive energikontors ordinarie geografiska verksamhetsområde, med nära kontakt mellan projektledare via arbetsmöten och kontinuerlig kontakt via telefon och mail.

I referensgruppen deltog förutom projektledarna från respektive energikontor också representant från länsstyrelsen Södermanlands län, Region Örebro Län samt styrelse ledamot Från Wind4shore.

4. Projektets övriga resultat och erfarenheter

Vindkraft Östs mål under samtliga etapper har varit att få fart på det hållbara vindbruket inom projektets geografiska område. Nu ser vi att detta arbete börjar ge resultat och att Södermanlands kommuner och länsstyrelse har tagit ett viktigt första strategiskt beslut att verka proaktivt för en utbyggnad av vindkraften i länet. Arbetet kommer att inledas under 2017 och som ett led i detta så kommer Vindkraft Öst att vara en viktig part som motor i arbetet. Således ser vi en viktig fortsättning för projektet där det blir en mer fokuserad inriktning mot att få till etablering och att arbeta med lokala förutsättningar framöver.

Under etapp II av Vindkraft Öst kvarstod det medel som inte arbetades upp under perioden, dessa användes till att arrangera en studieresa till Gotland för politiker och tjänstemän från regionen. På studieresan deltog 7 personer, samt tre föredragshållare. Under studieresan besöktes vindkraftsparken Näsudden på södra Gotland som genomgår en förnygring, Vattenfall berättade om sina kommande satsningar på förnybar energi, en lokal vindkraftsägare berättade om deras samägda verk samt ordföranden för Produkt Gotland.

5. Övrigt

huvudprojektledaren för Vindkraft Öst Etapp III har deltagit i referensgruppen för projektet Nyckelfärdiga Vindkraftverk som har drivits av Skånes Vindkraftsakademi. Här har erfarenhet från vår region också bidragit till innehållet i handboken för nyckelfärdiga vindkraftverk.